

VALTIOVARAINVALIOKUNNAN MIETINTÖ 38/1997 vp

Hallituksen esitys laeiksi tuloverolain ja veronkantolain 12 c §:n muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 12 päivänä syyskuuta 1997 lähettänyt valtiovarainvaliokunnan valmistelevasti

käsiteltäväksi hallituksen esityksen 102/1997 vp laeiksi tuloverolain ja veronkantolain 12 c §:n muuttamisesta.

EDUSKUNTA-ALOITTEET

Lakialoitteet

Valiokunta on käsitellyt esityksen yhteydessä seuraavat lakialoitteet:

- lakialoite 77/1996 vp (ed. Mikko Elo /sd ym.) laiksi tuloverolain 124 §:n muuttamisesta,
- lakialoite 3/1997 vp (ed. Liisa Hyssälä /kesk ym.) laiksi tuloverolain muuttamisesta,
- lakialoite 19/1997 vp (ed. Olavi Ala-Nissilä /kesk ym.) laiksi tuloverolain 93 §:n muuttamisesta,
- lakialoite 45/1997 vp (ed. Erkki Partanen /sd ym.) laeiksi tuloverolain 124 §:n ja korkotulon lähdeverosta annetun lain 6 §:n muuttamisesta,
- lakialoite 90/1997 vp (ed. Säte Tahvanainen /sd ym.) laiksi tuloverolain 92 §:n muuttamisesta,
- lakialoite 102/1997 vp (ed. Jouko Jääskeläinen /skl ym.) laiksi tuloverolain 14 ja 105 a §:n muuttamisesta,
- lakialoite 111/1997 vp (ed. Aapo Saari /kesk ym.) laiksi kotitaloustyön työllistämisen vähennyksestä sekä
- lakialoite 125/1997 vp (ed. Olavi Ala-Nissilä /kesk ym.) laiksi tuloverolain muuttamisesta.

Toivomusaloitteet

Valiokunta on käsitellyt myös tässä yhteydessä seuraavat toivomusaloitteet:

- toivomusaloite 41/1997 vp (ed. Esa Lahtela /sd) todellisten työmatkakustannusten hyväksymisestä vähennykseksi verotuksessa,
- toivomusaloite 42/1997 vp (ed. Esa Lahtela /sd) pääomaveron kiristämisestä,
- toivomusaloite 45/1997 vp (ed. Maija-Liisa Lindqvist /kesk ym.) pieni- ja keskituloisten verohelpotusten toteuttamisesta.

Jaostokäsittely

Asia on valmisteltu valtiovarainvaliokunnan verojaostossa.

Asiantuntijat

Verojaostossa ovat olleet kuultavina

- neuvotteleva virkamies Erkki Laanterä, finanssineuvos Reino Niinivaara ja finanssineuvos Immo Pohjola, valtiovarainministeriö
- ylijohtaja Mirjami Laitinen ja ylitarkastaja Marja-Liisa Lindström, Verohallitus

- tutkimuspäällikkö Margareta Heiskanen, Kunnallinen työmarkkinalaitos
- lainopillinen asiamies Anna Lundén, Suomen Yrittäjät
- johtaja Esko Kiviranta, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto
- ekonomisti Helena Pentti, SAK ry
- tutkimusassistentti Seppo Nevalainen, STTK-J ry

- tutkimuspäällikkö Olli Saariaho, Akava ry
- ekonomisti Sirkka Laakkonen, Veronmaksajain Keskusliitto.

Teollisuuden ja Työnantajain Keskusliitto sekä Keskuskauppakamari ovat toimittaneet valtiokunnalle kirjalliset lausunnot. Palvelutyönantajat ry on ilmoittanut, ettei sillä ole huomautettavaa asiaan.

HALLITUKSEN ESITYS JA EDUSKUNTA-ALOITTEET

Hallituksen esitys

Hallitus ehdottaa, että tuloverolakiin tehtäisiin kuusi toisistaan riippumatonta erillistä muutosta. Veronkantolakiin ehdotettu muutos liittyy välittömästi yhteen tuloverolakiin ehdotettuun muutokseen.

Yhteisöveron tuotto ehdotetaan jaettavaksi valtion, kuntien ja seurakuntien kesken uudella tavalla. Kuntien ja seurakuntien osuus yhteisöveron tuotosta palautettaisiin ehdotuksen mukaan tasolle, joka vastaa niiden oikeutta veron tuottoon ennen kuin yhteisöjen verokanta korotettiin 25 prosentista 28 prosenttiin verovuodesta 1996 alkaen. Ehdotuksen mukaan valtio saisi yhteisöveron tuotosta 57 prosenttia, kuntien osuus olisi 40 prosenttia ja seurakuntien osuus 3 prosenttia. Veronkantolakia ehdotetaan myös tarkistettavaksi tätä muutosta vastaavasti.

Asunnon ja työpaikan välisten matkakulujen omavastuuosuus ehdotetaan korotettavaksi nykyisestä 2 500 markasta 3 000 markkaan. Vähennyskelpoisten matkakulujen enimmäismäärä ehdotetaan korotettavaksi nykyisestä 16 000 markasta 20 000 markkaan.

Kunnan sekä muun sosiaali- ja terveydenhoitoa järjestävän julkisyhteisön tai yleishyödyllisen yhteisön työtoiminnasta maksama vähäinen toiminta- tai muunniminen avustus, joka on tarkoitettu tukemaan vammaisten tai vajaakuntoisten hoitoa, kuntoutumista ja yhteiskuntaan sopeutu-

mista, ehdotetaan säädettäväksi saajalleen verosta vapaaksi tuloksi.

Lukion ja ammatillisen oppilaitoksen opiskelijalle maksettava koulumatkatuki ehdotetaan säädettäväksi verovapaaksi tuloksi.

Ympäristöministeriön tai museoviraston nimeämän rakennusperinnön hoitoon tai korjaamiseen valtion varoista saatu avustus ehdotetaan säädettäväksi verovapaaksi tuloksi.

Lasten yksityisen hoidon tukea koskevaan säännökseen ehdotetaan tehtäväksi sanonnallinen tarkistus.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan vuoden 1998 alusta. Tuloverolakia sovellettaisiin yhteisöveron tuoton jakamisen sekä asunnon ja työpaikan välisten matkakulujen sekä rakennusperinnön hoitoon saadun avustuksen osalta verovuodesta 1998 alkaen ja muilta osin jo kuluvalta vuodelta toimitettavasta verotuksesta alkaen.

Eduskunta-aloitteet

Käsitellyt lakialoitteet sisältävät tuloverolakiin sellaisia muutosehdotuksia, jotka liittyvät välittömästi hallituksen esittämiin muutosehdotuksiin, sekä kaksi muuta sellaista lakiehdotusta, jotka sisältävät samoja muutosehdotuksia kuin edellä tarkoitettut lakialoitteet.

Käsitellyissä toivomusalioitteissa ehdotetaan useita välittömästi hallituksen esittämiin muutosehdotuksiin liittyviä toivomuksia.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Hallituksen esityksessä mainituista syistä ja saadun selvityksen perusteella valiokunta pitää lakiehdotuksia tarpeellisina ja puoltaa niiden hyväksymistä.

Pääministeri Paavo Lipposen hallituksen tavoitteena on verojen, tulonsiirtojen ja palvelumaksujen yhteensovittaminen tarkoituksenmukaiseksi kokonaisuudeksi. Nykyisin voimassa olevassa lainsäädännössä puolisoiden ja perheen käsite on määritelty lukuisilla eri tavoilla. Verotuksessa ja sosiaaliturvassa kotitalouden käsitteeseen suhtaudutaan eri tavoin, koska sosiaaliturvassa kotitaloutta pidetään yleensä kulutusyksikkönä, mutta verotus sen sijaan tapahtuu yksilökohtaisesti.

Valiokunta edellyttää, että hallitus osana ns. tuloloukkuselvityksiä selvittää, missä määrin on tarpeen yhdenmukaistaa perhekäsitettä sosiaaliturvassa ja verotuksessa.

Työmatkakulujen vähennysoikeuden alarajan korottaminen heikentää lyhytaikaisten työsuhteiden houkuttelevuutta.

Valiokunta edellyttää, että hallitus selvittää, miten tulevaisuudessa veroratkaisuissa voidaan verotuksen vähennysjärjestelmää kehittää työn vastaanottamiseen ja lyhytaikaisiin työsuhteisiin hakeutumiseen kannustavaksi.

Käsitteliensä aloitteiden suhteen valiokunta on asettunut kielteiselle kannalle.

Päätösehdotus

Valiokunta kunnioittaen ehdottaa,

että lakiehdotukset hyväksyttäisiin muuttamattomina,

että lakialoitteet 77/1996 vp, 3/1997 vp, 19/1997 vp, 45/1997 vp, 90/1997 vp, 102/1997 vp, 111/1997 vp ja 125/1997 vp hylätään sekä

että toivomusaloitteet 41/1997 vp, 42/1997 vp ja 45/1997 vp hylätään.

Helsingissä 28 päivänä marraskuuta 1997

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj. Mauri Pekkarinen /kesk
 vpj. Kari Rajamäki /sd
 jäs. Olavi Ala-Nissilä /kesk
 Ulla Anttila /vihr
 Timo Ihamäki /kok
 Bjarne Kallis /skl (osittain)
 Timo Laaksonen /vas
 Reijo Laitinen /sd
 Markku Lehtosaari /kesk
 Håkan Malm /r
 Mats Nyby /sd

Arja Ojala /sd
 Maija Rask /sd
 Anssi Rauramo /kok
 Kimmo Sasi /kok
 Oiva Savela /kok
 Marja-Liisa Tykkyläinen /sd
 Jukka Vihriälä /kesk
 vjäs. Maria Kaisa Aula /kesk
 Matti Saarinen /sd
 Kari Uotila /vas.

VASTALAUSE

Perustelut

Verotusta uudistettava työllisyyden ehdoin

Kokonaisveroaste on Lipposen hallituksen aikana noussut ennätyskorkealle tasolle. Tuloverorasitus ei hallitusten esitysten tuloksena kevene ensi vuonna. Myöskään verotusta ei uudisteta työllisyyden ehdoin. Verotuksen uudistaminen on kuitenkin talouden kasvun vuosina aivan välttämättömyydenä osana laajempaa uudistusohjelmaa.

Verotuksen tulee olla sosiaalisesti oikeudenmukaista ja työhön ja työn teettämiseen kannustavaa. Tämän vuoksi veronkevennykset tulee painottaa pieni- ja keskituloisiin sekä työn tekemistä, työn teettämistä ja yrittäjyyttä edistävällä tavalla.

Työmatkavähennyksen heikentäminen pahentaa tuloloukkua

Hallitus esittää työmatkavähennyksen omavastuun alarajan nostamista 3 000 markkaan ja ylärajan nostamista 4 000 markalla. Verotusta kiristetään työmatkavähennyksen heikentämisen kautta 110 miljoonaa markkaa. Samaan aikaan hallitus esittää liikenteen polttonesteiden veronkorostusta kaikkiaan 820 miljoonalla markalla ja joukkoliikenteen arvonnäköverokannan nostamista.

Työmatkavähennys on ollut ennallaan yli kymmenen vuotta ja se on reaalisesti puolittunut. Nyt, kun työsuhteet ovat entistä lyhyempiä ja kun varsinkin haja-asutusalueilla ei ole julkisia kulkuyhteyksiä, on työmatkavähennyksen heikentäminen täysin perusteetonta. Hallituksen esittämä työmatkakulujen omavastuun korotus on ristiriidassa työhön kannustamisen kanssa. Hallituksen esitys merkitsee, että keskituloisen palkansaajan verotusta kiristetään noin 240 markalla.

Mielestämme työmatkavähennyksen alaraja tulee laskea 2 000 markkaan.

Siten voidaan kannustaa myös lyhytkestisiin työsuhteisiin ja alentaa työhön hakeutumisen kynnyksiä.

Pieni- ja keskituloisille veronkevennys

Kannustinvähennystä tulee parantaa pieni- ja keskituloisia ja matalapalkka-aloja suosivaksi siten, että se nostetaan 8 000 markkaan. Vähennys alkaa alentua yli 80 000 markan tulojen jälkeen.

Kannustinvähennyksen avulla voidaan parantaa työllisyyttä juuri aloilla, joille uusia työpaikkoja syntyy. Vähennys on erityisen perusteltu myös tuloerojen ollessa yleisesti kasvussa. SAK:n, EU:n ja OECD:n piirissä on toistuvasti esitetty pieni- ja keskituloisten veronkevennyksiä työllisyysperustein.

Vuonna 1999 ansiotulovähennystä tulee edelleen parantaa.

Kunnille aiheutuvat tuloveromenetykset tulee kompensoida kunnille täysimääräisesti.

Kotityön verovähennysoikeus koko maahan

Kotitalouksien työllistämismahdollisuuksien parantamiseksi esitämme verovähennysoikeuden ulottamista koko maahan. Esityksemme mukaan verovelvollinen saisi verosta vähentää 30 prosenttia niistä työn teettämisen kustannuksista, joita hänelle on aiheutunut kotitalouden kunnossapitoon ja perheenjäsenen hoitoon liittyvistä palveluista. Vähennyksen enimmäismäärä on 10 000 markkaa kotitaloutta kohti vuodessa. Vähennys tehdään ensisijaisesti valtiolle suoritettavasta tuloverosta. Se osa, jota ei ole vähennetty valtionverosta, vähennetään kunnallisverosta.

Kotityön verovähennysoikeus on nyt voimassa vain osassa maata 5 000 markan suuruisena. Tuloverotuksen eriyttäminen tällä tavalla ihmisten asuinpaikan mukaan ei ole perusteltua.

Verovähennysoikeuden avulla voidaan parantaa työllisyyttä, helpottaa perheiden arkea ja hillitä harmaata taloutta.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että mietintöön liittyvä 2. lakiehdotus hyväksytään kuten valiokunnan mietinnössä ja 1. lakiehdotus näin kuuluvana:

1.

Laki

tuloverolain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
 muutetaan 30 päivänä joulukuuta 1992 annetun tuloverolain (1535/1992) 63 a §, 92 §:n 22 kohta, 93 §:n 1 momentti, 105 a §:n 2 momentti ja 124 §:n 2 ja 3 momentti, sellaisina kuin niistä ovat 63 a § laissa 1126/1996, 93 §:n 1 momentti laissa 1465/1994, 105 a §:n 2 momentti laissa 1126/1996 ja 124 §:n 2 ja 3 momentti laissa 1389/1995, sekä lisätään 92 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi mainitussa laissa 1465/1994 ja laissa 1333/1995, uusi 23 ja 24 kohta sekä 4 lukuun uusi 92 a § ja VI osan 1 lukuun uusi 127 a § seuraavasti:

63 a, 92 ja 92 a §
 (Kuten VaVM)

tia puhtaan ansiotulon 80 000 markkaa ylittävältä osalta.

93 §

124 §
 (Kuten VaVM)

Asunnon ja työpaikan väliset matkakustannukset

Ansiotulon hankkimisesta johtuneina menoina pidetään myös matkakustannuksia asunnosta työpaikkaan ja takaisin halvimman kulkuneuvon käyttökustannusten mukaan laskettuina. Näitä matkakustannuksia voidaan kuitenkin vähentää enintään 20 000 markkaa ja vain siltä osin kuin ne ylittävät 2 000 markkaa.

127 a § (Uusi)

Kotitalouden työllistämisvähennys

Verovelvollinen saa vähentää valtiolle suoritettavasta tuloverosta 30 % niistä työhön kohdistuvista kustannuksista, joita hänellä on ollut kotitalouksessaan teettämästä hoivatyöstä sekä kotitalous- ja kunnostustöistä. Vähennys on vähintään 500 markkaa ja enintään 10 000 markkaa kotitaloutta kohden. Vähennys tehdään sen puolison verosta, jonka ansiotuloista määrättävän valtion tuloveron määrä on suurempi, elleivät puoliset ole toisin vaatineet. Se osa työllistämisvähennyksestä, jota ei ole vähennetty valtiolle tulevasta tuloverosta, vähennetään verovelvollisen kunnallisverosta.

105 a § (Uusi)

Kunnallisverotuksen ansiotulovähennys

Vähennys on 30 prosenttia näiden tulojen 15 000 markkaa ylittävältä osalta. Vähennyksen enimmäismäärä on kuitenkin 8 000 markkaa. Verovelvollisen puhtaan ansiotulon ylittäessä 80 000 markkaa vähennyksen määrä pienenee 4 prosent-

Voimaantulosäännös
 (Kuten VaVM)

Helsingissä 28 päivänä marraskuuta 1997

Olavi Ala-Nissilä /kesk
 Maria Kaisa Aula /kesk
 Bjarne Kallis /skl

Markku Lehtosaari /kesk
 Mauri Pekkarinen /kesk
 Jukka Vihriälä /kesk

